

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Anne-Elina Salo, Anu Kajamies
TITLE	Vuorovaikutus on opettajan perustehtävän ytimessä
YEAR	2023
VERSION	Author's accepted manuscript
CITATION	Anne-Elina Salo, Anu Kajamies, Vuorovaikutus on opettajan perustehtävän ytimessä. Turun sanomat 31.3.2023

Vuorovaikutus on opettajan perustehtävän ytimessä

Opettajien koulutusta hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyvistä teemoista tulee lisätä.

Oppiminen, hyvinvointi ja osallisuus kietoutuvat tiiviisti yhteen. Jos koulunkäynti ei tunnu merkitykselliseltä, olo on turvaton, tai ei tunne kuuluvansa joukkoon, on vaikeaa – ellei jopa mahdotonta – kiinnittyä oppimiseen sinnikkäästi. Lämmin vuorovaikutus, jossa opettaja kuulee oppilasta aidosti ja auttaa löytämään mielekkäitä tapoja osallistua, mahdollistaa turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön. Tämä luo tärkeän perustan myös esimerkiksi lukutaidon, matematiikan ja sosiaalisten taitojen oppimiselle.

Opettajan työ vaatii oppilaiden moninaisten tarpeiden herkkää havainnoimista ja tuen joustavaa sovittamista näiden mukaisesti. Oppilaiden tarpeet jäävät joskus piiloon. Oppilas ei ehkä uskalla hakea apua siten, että tulisi nähdä ja kuulla. Myös näkyvän ja kuuluvan – esimerkiksi häiritseväksi koetun – käytöksen taustalla olevat tarpeet voivat jäädä tavoittamatta. Tarpeet painuvat yhä syvemmälle piiloon, jos oppilaaseen kiinnitetään leimoja (mm. 'häirikkö'). Opettajan omien tulkintojen reflektointi onkin kriittistä, jotta jokaisen oppilaan tarpeet tulisivat riittävästi kohdatuksi. Lapsen oikeus saada tarvitsemaansa tukea ei saa edellyttää 'oikeanlaista' tarpeiden ilmaisua tai huoltajien ehtymättömiä voimavaroja hakea apua.

Sosiaalisesti kestävässä koulussa sekä yksilöt että yhteisö voivat hyvin. Tällaisessa koulussa arvostetaan moninaisuutta ja edistetään osallisuutta. Opettajat kohtaavat kasvavassa määrin haasteita, jotka koettelevat heidän vuorovaikutusosaamistaan. Tällaisia ovat esimerkiksi eriarvoistumiskehitys, hyvinvoinnin polarisoituminen, lisääntynyt yksinäisyys, kriisien ja uhkakuvien aiheuttama ahdistus sekä äkilliset muutospaineet. Opettajien koulutus ei tarjoa riittävästi valmiuksia toimia ketterästi moninaisissa tilanteissa. Opettajien koulutukseen tarvitaan tilaa keskusteluille, joissa mahdollistuu arkikokemusten jakaminen ja yhdessä tutkimusperustaisesti reflektoiden kehittyminen.

Opettaja tarvitsee moninaisia voimavaroja myös ylläpitääkseen omaa hyvinvointiaan. Kouluympäristö tarjoaa parhaimmillaan tällaisia voimavaroja: esimerkiksi yhteisöllisyyttä, kollegoiden ja rehtorin tukea sekä sujuvaa moniammatillista yhteistyötä. Arjen kuormittavissa kohtaamisissa avainasemassa ovat lisäksi opettajan sisäiset voimavarat – näistä keskeisenä juuri vuorovaikutustaidot. Opettajaksi opiskelevien ja opettajien tulee saada laadukasta koulutusta, joka vastaa tarpeisiin ja vahvistaa toimintakykyä epävarmuuden ja moninaisten, muuttuvien tilanteiden keskellä. Näin vahvistetaan uskallusta ja tahtoa estää eriarvoistumiskehitystä.

Vuorovaikutustaidot jäävät niiden keskeisestä merkityksestä huolimatta herkästi piiloon tai liian vähäiselle huomiolle. Tämä vaarantaa niiden tavoitteellista ja pitkäjänteistä kehittämistä ja harjoittamista. Opettajilla on koulun arkisissa kohtaamisissa avainrooli jokaisen oppilaan oppimisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseksi. Tälle tulee luoda vahva pohja laadukkaalla opettajien koulutuksella, jossa hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyvät teemat ovat oppimisen keskiössä. Tämä vaatii osaamisen syventämistä, riittäviä jatkumia sekä resursseja tutkimukseen, kehittämiseen ja koulutukseen. On myös tärkeää, että opettajat eivät jää yksin. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta – jonka erottamaton osa koulu on – rakennetaan yhdessä. Siihen tarvitaan meistä jokaista.

KT Anne-Elina Salo työskentelee erikoistutkijana Turun yliopiston Opettajankoulutuslaitoksella STN:n rahoittamassa [EduRESCUE](#)- ja OKM:n rahoittamassa [TOVE](#)-hankkeessa, sekä tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston Opettajankoulutuslaitoksella STN:n rahoittamassa [Right to Belong](#) -hankkeessa.

KT Anu Kajamies työskentelee yliopistotutkijana Turun yliopiston Opettajankoulutuslaitoksella STN:n rahoittamassa [EduRESCUE](#)- ja OKM:n rahoittamassa [TOVE](#)-hankkeessa.